

การพัฒนารบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าลายปิด
ไดโนเสาร์บ้านสิงห์สะอาด ตำบลสหพันธ์ อำเภอสหพันธ์
จังหวัดกาฬสินธุ์

The Development of Packaging and Branding
Design for Khit Dinosaur Fabric Product,
Ban sing Sa-At, Sahatsakhan Sub – District
Sahatsakhan District, Kalasin Province.

จินตพัฒน์ วสินชุติวัด, ฤษฎา ดูพันดุง

Jinthapat Wasinchutiwat, Krissada Dupandung

jinthapat.earthie@gmail.com

สาขาวิชาออกแบบบรรจุภัณฑ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

Packaging Design Program, Rajamangala University of Technology Isan

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ คือการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าลายขิดไดโนเสาร์ ของกลุ่มทอผ้าบ้านสิงห์สะอาด ตำบลสหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าลายขิดไดโนเสาร์ ของกลุ่มทอผ้าบ้านสิงห์สะอาด ตำบลสหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของกลุ่มทอผ้าบ้านสิงห์สะอาด พบว่ากลุ่มผู้ผลิตเป็นชาวภูไท และมีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ ได้แก่ วัฒนธรรมการอยู่อาศัย ลักษณะที่อยู่อาศัย การแต่งกาย และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สิ่งเหล่านี้มีความเหมาะสมสำหรับนำมาใช้เกี่ยวกับแนวคิดการออกแบบทั้งบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ จากแนวคิดในการออกแบบที่มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้นำผลงานการออกแบบผ่านกระบวนการประเมินความเหมาะสมของงานออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบจำนวน 3 ท่าน และคัดเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้าที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ทำการพัฒนาจนได้รูปแบบที่สมบูรณ์ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วย บรรจุภัณฑ์รวมหน่วยชุดเครื่องแต่งกาย และบรรจุภัณฑ์ชุดของขวัญเทศกาล การศึกษาความคิดเห็นของผู้สนใจในผลิตภัณฑ์ ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 150 คน ในพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จริง ปรากฏผลว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบโครงสร้าง และกราฟิกของบรรจุภัณฑ์ เพราะมีความแข็งแรง สวยงามเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เป็นอย่างมาก โดยคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก นอกจากนี้บรรจุภัณฑ์ยังสามารถผลิตได้ในระบบอุตสาหกรรม และสะดวกในการใช้งาน การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ชุมชนได้มีบรรจุภัณฑ์ที่ใช้งานได้อย่างสะดวก และเป็นสิ่งที่จะช่วยสะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวภูไทรวมกับการค้นพบไดโนเสาร์ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี สร้างความจดจำให้แก่ผู้ซื้อ และทำให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น

คำสำคัญ: บรรจุภัณฑ์, ตราสินค้า, ผ้าลายขิด, ไดโนเสาร์, จังหวัดกาฬสินธุ์

Abstract

This research is the development of packages and brand mark for Khit Dinosaur fabric of Baan Sing sa-at weaving group, Sahatsakhan, Kalasin. The aim is develop packages and brand mark for Khit Dinosaur of Baan Sing sa-at weaving group, Sahatsakhan, Kalasin. The researcher studied the history of Baan Sing sa-at weaving group, found that a group is Phu Thai. They have unique culture, living, habitat, dress, and tradition. All the culture is suitable for use about the concept design of packages and brand mark for product.

From the concept is consistent with the culture to development of packages and brand mark, that is suitable for the product. The researcher has taken the new packages and brand mark through the assessing process by 3 design experts and choose the best of design. Then development packages and brand mark until complete. Including Individual Package, product set package and festival gift set packages. The study in sample group's opinion, 150 samples, accidental sample in the product distribution place, the studied appears that the sample group was satisfied with the new packages, structure and graphic. The new packages are strong, beautiful and very suitable for the product. The average satisfaction score was very satisfactory. Also, the packages can be production in industrial process and easy to use, This research resulted in Baan Sing sa-at weaving group have new packages that can offer the Phu Thai's culture and the discovery of dinosaurs in the area as well, the packages. The packaging creates a memorable impression for the buyer and make community products widely known.

Keyword: Packaging Design, Branding Design, Khit Patterns, Dinosaur, Kalasin Province

บทนำ

จังหวัดกาฬสินธุ์ได้มีการขุดค้นพบซากไดโนเสาร์ที่ภูเก้าแก้วตำบลโนนบุรี อำเภอ
สหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อปี พ.ศ. 2537 โดยพระครูวิจิตรสหัสคุณ พระญาณวิศาล
เถร รองเจ้าคณะจังหวัดโนนปัจจุบัน ต่อมาคณะสำรวจ จากสำนักธรณีวิทยา ได้มาขุดสำรวจ
จนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2538 พบกระดูกไดโนเสาร์กินพืชมากกว่า 6 ตัว มีกระดูก
มากกว่า 630 ชิ้น ภายในเวลาเพียง 3 เดือน ซึ่งซากไดโนเสาร์นั้นมีขนาดใหญ่ มีน้ำหนัก
และมีจำนวนมาก ทางฝ่ายโบราณชีววิทยา จึงได้จัดตั้งโครงการพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถาน
แห่งชาติ ภูเก้าแก้วขึ้นในปี พ.ศ. 2538 หรือที่เรียกว่าพิพิธภัณฑ์สิรินธร จังหวัดกาฬสินธุ์ใน
ปัจจุบัน

อำเภอสหัสขันธ์เป็นอำเภอที่มีศูนย์ท่องเที่ยวคือ ศูนย์ศึกษาวิจัยและพิพิธภัณฑ์
ไดโนเสาร์ภูเก้าแก้ว หรือพิพิธภัณฑ์สิรินธร เป็นศูนย์วิจัยเกี่ยวกับไดโนเสาร์แห่งแรกของ
ประเทศไทย พิพิธภัณฑ์ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก นอกจากนี้
พิพิธภัณฑ์ยังมีบริการจัดค่ายเยาวชน และร้านจำหน่ายของที่ระลึกไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว
ด้วย จึงทำให้มีสินค้าที่เกี่ยวข้องไดโนเสาร์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างแพร่หลาย

กลุ่มทอผ้าศูนย์ดำรงธรรมประจำหมู่บ้าน บ้านสิงห์สะอาด หมู่ที่ 6 ตำบล
สหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดตั้งโดย นายบุญเลิศ และนางหวัน พรหมวงศ์
ได้รวมกลุ่มทอผ้าไหมมาเป็นเวลานานและต้องการที่จะพัฒนาผ้าไหมแพรวาให้มีเอกลักษณ์
ที่เป็นจุดเด่นของอำเภอมายิ่งขึ้น โดยวัตถุประสงค์ของ กลุ่มทอผ้านี้คือสืบสาน และอนุรักษ์
ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่คู่กับชุมชน ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมลายขิดไดโนเสาร์ เป็นการผสมผสาน
ระหว่างการทอผ้าไหมแพรวาแบบดั้งเดิม เพิ่มด้วยการขิดลายของไดโนเสาร์ที่เป็นเอกลักษณ์
ของอำเภอขึ้นมา โดยลายไดโนเสาร์ที่ใช้นั้นจะเป็นลายของ ภูเวียงโกซอร์ส สิริธรเน ที่
เป็นไดโนเสาร์กินพืช เพราะเป็นสายพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ผ้าลายขิดไดโนเสาร์
เป็นผ้าไหมที่มีความประณีตสวยงาม ดึงผ้าไหมแพรวา และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ
ตัวของอำเภอจากลายขิดไดโนเสาร์ที่เพิ่มมา ทางกลุ่มทอผ้าไม่มีบรรจุภัณฑ์ที่เป็นหลักอย่าง
แน่ชัด และบรรจุภัณฑ์ยังไม่สามารถประคองสินค้าให้สามารถเห็นลวดลายของผลิตภัณฑ์
ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ขึ้นใหม่โดยบรรจุภัณฑ์จะสามารถช่วยปกป้อง
สินค้า รวมถึงสามารถสื่อแสดงความหมายด้านศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่ง

สำคัญในการค้ายุคปัจจุบันที่ต้องการการส่งเสริมการขาย โดยจะทำให้กลุ่มชุมชนได้ประโยชน์
ด้านการกระจายสินค้า การนำเสนอผลิตภัณฑ์ของตน ศิลปวัฒนธรรมรวมถึงอัตลักษณ์
ของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าลายขิดไดโนเสาร์บ้านสิงห์
สะอาด ตำบลสหพันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการศึกษา

วิธีดำเนินโครงการ เป็นการจัดทำวิจัยเชิงประยุกต์ที่ได้นำผลมาประยุกต์ใช้ให้
เกิดประโยชน์ เพื่อแก้ปัญหาหรือเพื่อการตัดสินใจ ผู้จัดทำโครงการวิจัยได้ทำการค้นคว้า
ข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ตลอดจนทำการศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้
ใช้และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีขั้นตอน

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ผ้าลายขิดไดโนเสาร์พบว่าในระยะ
เวลา 1 เดือนมียอดจำหน่ายทั้งหมดประมาณ 240 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่ผู้วิจัย
เลือกมาเป็นตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ บุคคลที่มีความสนใจ
ในด้านผลิตภัณฑ์ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎี ทาโร่ ยามาเน ที่ระดับความ
เชื่อมั่น 95% โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5% จากสูตรการคำนวณกลุ่มประชากร
ตัวอย่างดังกล่าว สามารถสรุปกลุ่มประชากรตัวอย่างได้ 150 คน

2. เครื่องมือที่ใช้

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน ปัญหาและความ
ต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค พร้อมทั้งข้อมูลประกอบการออกแบบ

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบ
พัฒนาขึ้นมาใหม่

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
สำหรับกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบพัฒนาขึ้นมาใหม่

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดย ศึกษาแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานบริบทชุมชน ปัญหา ความต้องการของกลุ่ม
ชุมชน ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาเพื่อนำไปสร้างเป็นแนวคิด
การออกแบบ

3.2 การออกแบบพัฒนaborรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าลายมัด
ย้อมอินเดียนา โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อออกแบบ และประเมิน
ความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ

3.3 การประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่
ออกแบบพัฒนาขึ้นมาใหม่

สรุปผลการออกแบบ

1. วิเคราะห์ข้อมูลประเภทบรรจุภัณฑ์

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้สืบค้นประเภทของบรรจุภัณฑ์ในปัจจุบันพบว่า ประเภท
ของกล่องบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมต่อการออกแบบมีอยู่ทั้งหมด 3 ประเภท ดังนี้

1.1 กล่องกระดาษแข็งคงรูป มีความแข็งแรง คงทน และสามารถเก็บรักษา
คุณภาพสินค้าได้ดี มีต้นทุนในการผลิตสูง

1.2 กล่องกระดาษได้ค้ทแบบติดกาว มีความสะดวกต่อการบรรจุผลิตภัณฑ์
สะดวกต่อการขนย้าย หรือขนส่ง

1.3 กล่องกระดาษได้ค้ทแบบไม่ติดกาว มีความสะดวกต่อการบรรจุผลิตภัณฑ์
สะดวกต่อการขนย้าย หรือขนส่ง มีต้นทุนในการผลิตต่ำ

สรุปจากการวิเคราะห์ประเภทของบรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษ ผู้วิจัยจึงได้พบ
ว่าประเภทของบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือ กล่องกระดาษได้ค้ทแบบติดกาว
และไม่ติดกาว

2. วิเคราะห์ข้อมูลวัสดุแผ่นฟิล์มพลาสติก

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้สืบค้นประเภทของแผ่นฟิล์มสำหรับบรรจุภัณฑ์ในปัจจุบันพบว่า มีแผ่นฟิล์มที่มีความเหมาะสมกับบรรจุภัณฑ์ 3 ชนิด ดังนี้

2.1 แผ่นฟิล์ม POF เป็นฟิล์มที่หดตัวด้วยความร้อนซึ่งส่วนใหญ่ใช้สำหรับบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ที่มีรูปร่างปกติและไม่สม่ำเสมอ

2.2 แผ่นฟิล์ม PE เป็นพลาสติกที่ได้จากการนำพอลิเมอร์พวกเอทิลีนมาทำปฏิกิริยาร่วมเป็นพอลิเมอร์ในสภาวะที่มีความดันและอุณหภูมิที่เหมาะสม

2.3 แผ่นฟิล์ม PVC เป็นพลาสติกที่มีการใช้งานอย่างกว้างขวาง มีความยืดหยุ่นสูง มีคุณสมบัติ ที่สำคัญคือ เมื่อติดไฟจะดับได้ด้วยตัวเอง ป้องกันไขมันได้ สรุปลพลาสติกที่เหมาะสมสำหรับบรรจุภัณฑ์นั้น คือ ฟิล์มพลาสติก เพราะนิยมใช้แผ่นฟิล์มพอลิไวนิล คลอไรด์ หรือพีวีซีกันมากในระบบอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์

3. วิเคราะห์ข้อมูลกรรมวิธีการผลิตบรรจุภัณฑ์

กรรมวิธีผลิตบรรจุภัณฑ์ผ้าลายขีดโดโนเสาร์ คือ การขึ้นรูปด้วยการไดคัทกระดาษ โดยกระดาษที่ใช้เป็นกระดาษอาร์ตการ์ด

ตารางที่ 1 แสดงความเหมาะสมของระบบการพิมพ์

ชนิด	รายการประเมิน				
	เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์	เพิ่มมูลค่า	ความสวยงาม	ราคา	รวม
การพิมพ์ Offset	5	5	5	5	20
การพิมพ์แบบ Flexographic	5	5	5	4	19
การพิมพ์แบบ Gravure	3	3	5	3	14
ระบบการพิมพ์เลตเตอร์เพรส Letterpress Printing	3	5	5	2	15

สรุปจากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ระบบการพิมพ์ออฟเซต ซึ่งมีคะแนนรวมสูงสุด 20 คะแนน เพราะการพิมพ์ระบบออฟเซต (Offset) เป็นการพิมพ์ในระบบอุตสาหกรรม

ซึ่งสามารถพิมพ์ได้เร็ว ได้จำนวนมาก ต้นทุนในการผลิตน้อย การพิมพ์สวดสีและมีภาพประกอบจะได้งานที่มีคุณภาพดีเหมือนต้นฉบับ

4. วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการออกแบบตราสินค้า

จากการศึกษา ตราสินค้าที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและผ้าฝ้ายที่มีในปัจจุบัน สามารถจำแนกแนวทางในการออกแบบได้ทั้งหมด 3 แนวทาง ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบตราสินค้าตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ ทั้ง 3 แนวทาง ดังนี้

4.1 ตราสัญลักษณ์ที่ได้แรงบันดาลใจจากลวดลายผ้า เป็นสิ่งที่สื่อถึงตัวผลิตภัณฑ์โดยตรง สามารถสื่อถึงได้อย่างชัดเจน เพราะลายผ้าก็มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับสินค้าในประเภทนี้

4.2 ตราสัญลักษณ์ที่ได้รับแรงบันดาลใจจาก การทอผ้า คนทอผ้า อุปกรณ์การทอผ้า หรือสิ่งเกี่ยวกับการทอผ้า เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์อยู่ด้วย แต่อาจมีความซ้ำซ้อน

4.3 ตราสัญลักษณ์ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากแหล่งวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นตราสัญลักษณ์ที่สื่อถึงสภาพท้องถิ่นได้ดี แต่อาจจะยังไม่เหมาะกับผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า

สรุปจากการวิเคราะห์แนวคิดในการออกแบบพบว่า ตราสัญลักษณ์ที่ได้แรงบันดาลใจจากลวดลายผ้า มีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากสื่อถึงผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน

5. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบตราสินค้าผ้าลายมัดดิโนเสาร์

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบตราสัญลักษณ์ที่อยู่ในปัจจุบัน มีอยู่ทั้งหมด 3 ประเภท คือ ตราสัญลักษณ์รูปภาพและตัวอักษร ตราสัญลักษณ์ตัวอักษรอย่างเดียว ตราสัญลักษณ์รูปภาพอย่างเดียว พบว่า ตราสัญลักษณ์รูปภาพและตัวอักษรมีความเหมาะสมมากที่สุด

ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบตราสัญลักษณ์ประเภทภาพและตัวอักษรจำนวน 3 รูปแบบ ดังนี้

(1) รูปแบบที่ 1

(2) รูปแบบที่ 2

(3) รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 1 ภาพตราสัญลักษณ์รูปแบบที่ 1-3

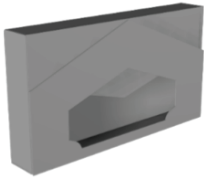
ตารางที่ 2 แสดงค่าประเมินตราสินค้าโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 แนวทาง

ตราสินค้า	รายการประเมิน										
	สื่อถึงผลิตภัณฑ์	สื่อสารเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์	มีความร่วมสมัย	บอกถึงเรื่องราวภูมิปัญญา	ใช้ได้กับหลายบรรจุภัณฑ์	สื่อความหมายได้ง่าย	ไม่ซ้ำซ้อน	สะดุดตา	ใช้สีไม่มากเกินไปจนเกินไป	ยกระดับผลิตภัณฑ์ได้	เฉลี่ย
	3.6	4	3.3	2.6	3.6	3.3	3.6	4	3.6	3	3.5
	4	4	4	3	3.3	4	3.3	3.6	3.3	3.6	3.6
	4.6	4.3	4.6	4	3.6	4	3	4.3	3	4	3.9

สรุปจากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเกี่ยวกับตราสินค้าแบบที่ 3 มีคะแนนประเมินอยู่ที่ 3.96 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย 0.68 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด

6. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าลายขิดไดโนเสาร์

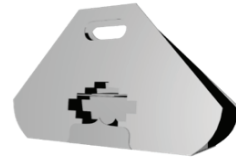
ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวภูไท พบว่ามีอยู่ 4 แนวทางที่เหมาะสมต่อการออกแบบคือ บ้านภูไท ไดโนเสาร์ ถู่งย่าม และตะกร้าหาบ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ พบว่า แนวทางจากบ้านภูไทมีความเหมาะสม จึงได้ออกแบบมา 3 รูปแบบ ดังนี้

(1) รูปแบบที่ 1

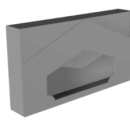
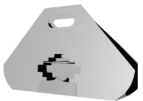
(2) รูปแบบที่ 2

(3) รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 2 ภาพลักษณะบรรจุภัณฑ์แบบที่ 1-3

ตารางที่ 3 แสดงค่าประเมินโครงสร้างบรรจุภัณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 แนวทาง

โครงสร้างบรรจุภัณฑ์	รายการประเมิน							
	ปกป้องสินค้าได้ดี	สื่อถึงผลิตภัณฑ์	สามารถใช้ได้ดี	จับถือง่าย	ตั้งวางได้	สะดวกต่อการขนส่ง	สร้างความน่าสนใจ	เฉลี่ย
	4.6	3.3	4.3	3	4	4	4	3.9
	4	4.3	4.3	4.3	3.6	4	4	4
	3.3	3.3	3.6	4.3	3.6	3.6	3.6	3.6

สรุปจากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยจากการประเมินแบบของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเกี่ยวกับโครงสร้างบรรจุภัณฑ์แบบที่ 2 มีคะแนนประเมินอยู่ที่ 4.09 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย 0.41 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด

7. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ผ้าลายขิดไดโนเสาร์

จากการวิเคราะห์การออกแบบบรรจุภัณฑ์เกี่ยวกับโครงสร้าง ผู้วิจัยได้นำโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับเลือก มาทำการออกแบบกราฟิกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

(1) รูปแบบที่ 1

(2) รูปแบบที่ 2

(3) รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 3 ภาพรูปแบบการออกแบบกราฟิกรูปแบบที่ 1-3

ตารางที่ 4 ตารางแสดงค่าประเมินกราฟิก 3 รูปแบบ

แบบกราฟิก	ข้อคำถามเรื่องความเหมาะสมตราสินค้าจากแบบประเมิน				
	สื่อถึงผลิตภัณฑ์	ให้ข้อมูลครบถ้วน	มีความน่าสนใจ	มีความสวยงาม	เฉลี่ย
แบบที่ 1	4.3	4	3.6	4	4
แบบที่ 2	4	3.6	3.6	3.6	3.7
แบบที่ 3	3.3	3.6	4	3.6	3.6

สรุปจากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยจากการประเมินแบบของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเกี่ยวกับกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์แบบที่ 1 มีคะแนนประเมินอยู่ที่ 4 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย 0.53 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด

8. สรุปการพัฒนารรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าลายขิดไดโนเสาร์

ภาพที่ 4 ภาพบรรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วย 6 ชิ้น

ภาพที่ 5 ภาพบรรจุภัณฑ์รวมหน่วยชุดเครื่องแต่งกาย 2 ชิ้น

ภาพที่ 6 ภาพบรรจุภัณฑ์ชุดของขวัญเทศกาล 4 ชิ้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูล และการออกแบบสรุปได้ว่า บรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์
ผ้าลายขีดไดโนเสาร์บ้านสิงห์สะอาด ตำบลสหพันธ์ อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มี
บรรจุภัณฑ์ทั้งหมด 3 ชุด คือ บรรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วย 6 ชิ้น บรรจุภัณฑ์รวมหน่วยชุด
เครื่องแต่งกาย 2 ชิ้น และบรรจุภัณฑ์ชุดของขวัญเทศกาล 4 ชิ้น รวมทั้งหมด 12 ชิ้น

9. การวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้าที่ออกแบบใหม่ของผลิตภัณฑ์ผ้าลายขีดไดโนเสาร์

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบ และได้นำมาประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภค
ผู้วิจัยได้เลือกการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจำนวน 150 คน มีผลออกมาดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงความพึงพอใจจากผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าที่พัฒนาขึ้น

ข้อคำถามจากประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ตราสัญลักษณ์สื่อถึงผลิตภัณฑ์ผ้าลายขีดไดโนเสาร์	4.85	0.35	พอใจมากที่สุด
2. ตราสัญลักษณ์มีการสื่อสารเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์	4.74	0.44	พอใจมากที่สุด
3. ตราสัญลักษณ์มีความร่วมสมัย	4.50	0.59	พอใจมากที่สุด
4. ตราสัญลักษณ์สามารถบอกเรื่องราวหรือภูมิปัญญา ได้ดี	4.68	0.49	พอใจมากที่สุด
5. ตราสัญลักษณ์สามารถใช้ได้กับหลายบรรจุภัณฑ์	4.68	0.61	พอใจมากที่สุด
6. ตราสัญลักษณ์สามารถสื่อความหมายได้ง่าย	4.66	0.55	พอใจมากที่สุด
7. ตราสัญลักษณ์ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	4.48	0.62	พอใจมากที่สุด
8. ตราสัญลักษณ์มีความโดดเด่นสะดุดตา	4.86	0.34	พอใจมากที่สุด
9. การใช้สีของตราสัญลักษณ์มีความเหมาะสม ไม่ มากหรือน้อยจนเกินไป	4.78	0.47	พอใจมากที่สุด
10. ตราสัญลักษณ์สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์ให้อยู่ ในระดับที่ดีขึ้นได้	4.82	0.44	พอใจมากที่สุด
เฉลี่ย	4.70	0.49	พอใจมากที่สุด

สรุปจากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตราสินค้า พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 อยู่ในระดับที่พอใจมากที่สุด

ตารางที่ 6 แสดงความพึงพอใจจากผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และกราฟิก

ข้อคำถามจากประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์			
1. โครงสร้างสามารถปกป้องสินค้าได้ดี	4.50	0.57	พอใจมากที่สุด
2. โครงสร้างสามารถสื่อถึงผลิตภัณฑ์ผ้าลายมัดย้อมได้ดี	4.56	0.54	พอใจมากที่สุด
3. โครงสร้างสามารถใช้ได้ดี	4.6	0.56	พอใจมากที่สุด
4. โครงสร้างบรรจุภัณฑ์จับถือได้ง่าย	4.71	0.50	พอใจมากที่สุด
5. โครงสร้างบรรจุภัณฑ์สามารถตั้งวาง ณ จุดขายได้ดี	4.68	0.52	พอใจมากที่สุด
6. โครงสร้างบรรจุภัณฑ์สะดวกต่อการขนส่ง	4.70	0.70	พอใจมากที่สุด
7. โครงสร้างสามารถสร้างความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์ได้	4.68	0.68	พอใจมากที่สุด
ด้านการออกแบบกราฟิก			
1. กราฟิกสามารถสื่อถึงผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม	4.29	0.70	พอใจมากที่สุด
2. กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์สามารถให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน	4.44	0.69	พอใจมากที่สุด
3. กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์มีความสนใจ	4.57	0.63	พอใจมากที่สุด
4. กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม	4.63	0.53	พอใจมากที่สุด
เฉลี่ย	4.58	0.57	พอใจมากที่สุด

สรุปจากตารางที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจจากผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และกราฟิก พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.58 อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด

สรุปผลงานวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

กลุ่มทอผ้าบ้านสิงห์สะอาด อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นกลุ่มชุมชนที่สืบเชื้อสายชาวภูไท ในจังหวัดกาฬสินธุ์เช่นเดียวกัน มีวัฒนธรรมการใช้ชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีการผลิตงานหัตถกรรมประเภทผ้าทอมาอย่างยาวนาน เรียกว่าผ้าแพรวา ซึ่งได้พัฒนาตนเองมาเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ตำบลในพื้นที่ ซึ่งต่อมาทางกลุ่มจึงได้คิดเกี่ยวกับการสร้างเอกลักษณ์ของการทอผ้า จากผ้าแพรวาแบบดั้งเดิมให้เป็นงานเฉพาะของกลุ่ม ได้แก่ การใช้ต้นทูนด้านโบราณชีววิทยาในพื้นที่บริเวณภูคุ้มข้าว เกี่ยวกับการค้นพบซากสัตว์ดึกดำบรรพ์ หรือไดโนเสาร์ มาใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบลวดลายผ้าชัดเจนได้ผลิตภัณฑ์ผ้าลายขีดไดโนเสาร์ที่เป็นเอกลักษณ์ และเป็นสิ่งแปลกใหม่ มีความสวยงาม และเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกสถานที่ ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าลายขีดไดโนเสาร์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของชาวภูไท มาเป็นองค์ประกอบของการออกแบบ

1. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้า

1.1 การออกแบบตราสินค้า ใช้แนวคิดในการนำภาพลักษณ์ของลายผ้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีลวดลายและสีสันสวยงาม และมีคุณค่า มาเป็นส่วนหนึ่งของตราสินค้า

1.2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าลายขีดไดโนเสาร์ ได้เลือกใช้วัสดุกระดาษที่มีอยู่ในท้องตลาดเพื่อง่ายต่อการจัดหา และใช้วิธีการปั๊มตัดหรือโดคัท ซึ่งสามารถผลิตกล่องออกมาได้หลายรูปแบบ สามารถเจาะหน้าต่างสำหรับโชว์ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายในได้ และในด้านกราฟิกได้ใช้แนวทางความคิดด้านศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่สามารถสื่อถึงวิถีชีวิต การแต่งกาย รวมถึงใช้การตัดทอนลวดลายของผ้ามาร่วมด้วย

2. การพัฒนาเครื่องมือในงานวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินงานออกแบบ โดยได้นำเครื่องมือผ่านกระบวนการตรวจ และหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง

3. การสอบถามความพึงพอใจของผู้ที่สนใจผ้าลายขิดไดโนเสาร์

การศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 150 คน ในพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จริง ปรากฏผลว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในรูปแบบโครงสร้าง และกราฟิก เพราะมีความแข็งแรง สวยงามเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เป็นอย่างมาก โดยคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

4. สรุปผล

สรุปในการพัฒนaborรจุภัณฑ์ และตราสินค้าสำหรับผ้าลายขิดไดโนเสาร์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาจนได้รูปแบบที่สมบูรณ์ ได้แก่ borรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วย borรจุภัณฑ์รวมหน่วยชุดเครื่องแต่งกาย และborรจุภัณฑ์ชุดของขวัญเทศกาล โดยรูปแบบโครงสร้าง และกราฟิก มีความแข็งแรง สวยงามเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้borรจุภัณฑ์ยังสามารถผลิตได้ในระบบอุตสาหกรรม และสะดวกในการใช้งาน รวมถึงช่วยสะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวภูไทร่วมกับการค้นพบไดโนเสาร์ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

1. ด้านโครงสร้างborรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผ้าลายขิดไดโนเสาร์บ้านสิงห์สะอาด ตำบลสหัสขันธ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการออกแบบborรจุภัณฑ์ที่มีความสำคัญต่อการผลิตสินค้า และอีกประการหนึ่งการมีborรจุภัณฑ์จะช่วยให้การรักษาคุณภาพ และปกป้องตัวสินค้า ไม่ให้เสียหาย และสุดท้ายborรจุภัณฑ์เพื่อการจัดจำหน่ายเป็นสิ่งแรก ที่ผู้บริโภคเห็น มีรูปแบบเป็นกล่องที่ไม่ซับซ้อน ออกแบบที่คำนึงถึงความสะดวกต่อการขนส่ง ทั้งยังประหยัดพื้นที่ในการจัดวางจำหน่ายมีความแข็งแรงต่อการวางทับซ้อนในระหว่างการขนส่งในระดับหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา สมประจบ และ บุญเรือง สมประจบ (2551) การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และborรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามของกลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านเชียงดอย จังหวัดสกลนคร ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่ง ที่กล่าวว่าสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และborรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามของกลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านเชียงดอย จังหวัดสกลนคร ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นการผลิตทอผ้าฝ้ายย้อมครามเป็นผืนไม่ได้มีการตัดเย็บ รูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้าย

ย้อมครามที่ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านเชิงดอย จังหวัดสกลนคร ให้สอดคล้องกับตลาดในปัจจุบันคือรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ได้กับเครื่องใช้ภายในบ้าน บรรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านเชิงดอย จังหวัดสกลนครจึง ช่วยป้องกันความเสียหาย และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

2. ด้านการออกแบบกราฟิก เราสามารถเพิ่มเติมคุณค่าผลิตภัณฑ์ด้วยการ ออกแบบตราสินค้าและกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ โดยได้ออกแบบกราฟิกให้สื่อถึงตัวผลิตภัณฑ์ และชุมชนให้สอดคล้องกัน โดยการนำเรื่องราวของชุมชนวิถีชีวิตของชาวภูไท มาเล่นบน กล่องบรรจุภัณฑ์ และมีส่วนที่แสดงถึงรายละเอียดให้ความรู้แก่ผู้บริโภคได้ทราบถึงความ เป็นมาของผลิตภัณฑ์ ชุมชน และวิถีชีวิต มีการนำเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมาเป็นแนวทาง ในการออกแบบ จึงจะสามารถสร้างความจดจำเอกลักษณ์ท้องถิ่นและจงใจผู้ซื้อ ถือเป็น คุณค่าทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคทางความคิดที่ปรับใช้กับบรรจุภัณฑ์ได้ อย่างน่าสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกสุวัชร เดชไชยรุ่งเรือง (2552) การวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายไหมมัดหมี่ เรือนไทยไหมไทย อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ที่กล่าวว่าสำหรับการศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายไหมมัดหมี่ เรือนไทยไหมไทย อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่ากราฟิกจะต้องสร้างความ น่าสนใจใหม่ ใช้กรอบแนวคิดความเป็นศิลปะพื้นบ้าน โดยนำเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอำเภอ ชนบท เช่น เอกลักษณ์ของผ้าไหมมัดหมี่ เรื่องราววิถีชีวิต วัฒนธรรม

3. ด้านตราสินค้า ได้ออกแบบให้มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชุมชน โดย นำเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มาใช้ เป็นลักษณะของลายผ้าที่เป็นรูปแบบของโดโนเสาร์ ที่ เป็นลายขีดที่กลุ่มชุมชนได้นำมาทอร่วมกับการทอผ้าแพรวา รวมกับการประดิษฐ์ฟอนต์ตัว หนังสือ ที่อ่อนช้อยสวยงาม และถูกดัดแปลงมาจากตัวหนังสือของชาวภูไท สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สิทธิชัย พินิจชัย (2552) การศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายไหม ประดิษฐ์ กลุ่มทอผ้าบ้านซักระวัง อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ที่กล่าวว่าสำหรับการ ศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายไหมประดิษฐ์ กลุ่มทอผ้าบ้านซักระวัง อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า การออกแบบตราสัญลักษณ์จะต้องออกแบบตราสัญลักษณ์ บ่งบอก ถึงผลิตภัณฑ์ที่มาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและเอกลักษณ์สื่อให้เห็นที่มาของเอกลักษณ์ พื้นบ้าน แสดงออกถึงความเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรม สร้างความประทับใจใหม่และมูลค่า เพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1.1 ภายในกลุ่มทอผ้าบ้านสิงห์เสวยยังมีผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่เหมาะแก่การนำมาพัฒนา และต่อยอดในงานวิจัยต่อไปได้

1.2 สามารถนำศิลปวัฒนธรรมของชาวภูไทมาพัฒนาในงานวิจัยต่อไปได้เช่น ลวดลายของผ้า ซึ่งเป็นศิลปะหัตถกรรมในท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนา

2.1 ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุสินค้าในการขาย อาจรับหรือเพิ่มโครงสร้างสำหรับรองรับผลิตภัณฑ์ผ้าลายมัดย้อมให้มีความคงรูป และสามารถโชว์ลวดลายได้

2.2 ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับการพกพาควรเพิ่มถุงกระดาษและเพื่อรับรองการซื้อผลิตภัณฑ์หลายชิ้น

2.3 ในการออกแบบกราฟิกเพื่อให้สามารถแยกชุดผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจนในแต่ละชุด อาจมีการปรับการเลือกและการจัดวางคู่สีให้มีความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ได้

เอกสารอ้างอิง

สิทธิชัย พินิจชัย. (2552). การศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายไหมประดิษฐ์ กลุ่มทอผ้าบ้านชัยระวีง อำเภอบุรีรัมย์ จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

เอกสุวัชร เดชไชยรุ่งเรือง. (2552). การศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายไหมมัดหมี่เรือนไทยไหมไทย อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

พนิดา สมประจบ และบุญเรือง สมประจบ. (2551). การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามของกลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านเชิงดอย จังหวัดสกลนคร ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่ง. ปทุมธานี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.